

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№3 (498)
ТРАВЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ
2011

Головний науковий редактор:
академік НАН України **В.А.СМОЛІЙ**

Наукова рада:

Льобмир Винар (Кент, США), *Зенон Козут* (Едмонтон, Канада), *Ю.А.Левенець* (Київ),
В.М.Литвин (Київ), *Анджей Поппе* (Варшава, Польща), *В.Ф.Репринцев* (Київ),
П.С.Сохань (Київ), *В.С.Степанков* (Кам'янець-Подільський), *П.П.Толочко* (Київ),
П.Т.Тронько (Київ), *Б.М.Флоря* (Москва, Російська Федерація)

Редколегія:

Г.В.Боряк, *В.Ф.Верстюк*, *С.В.Віднянський*, *В.М.Горобець*, *О.І.Гуржій*,
В.М.Даниленко, *М.Ф.Дмитрієнко*, *О.М.Донік* (заст. головного редактора,
відпов. за випуск), *С.В.Кульчицький*, *В.І.Кучер*, *О.Є.Лисенко*, *М.І.Панчук*,
Р.Я.Пиріг, *О.П.Реєнт* (заст. головного редактора), *В.М.Ричка* (заст. голов-
ного редактора), *О.С.Рубльов* (заст. головного редактора), *В.Ф.Солдатенко*,
В.П.Троцинський, *О.А.Удод*, *Ю.І.Шаповал*

Наукові редактори:

канд. іст. наук *О.М.Донік*, д-р іст. наук *О.П.Реєнт*, д-р іст. наук *В.М.Ричка*,
д-р іст. наук *О.С.Рубльов*

Відповідальний секретар:
В.В.Григор'єв

Макет і верстка:
А.О.Михайлова

Редактори:
С.Г.Архипенко, *В.В.Григор'єв*,
О.М.Квітка, *В.І.Кузнецов*

Обкладинка:
Н.О.Горбань

Коректор:
Н.Ю.Мельник

Електронна версія:
О.В.Жданович
www.history.org.ua

Підписано до друку 2.06.2011 р.
Формат 70x100/16. Гарн. Century Schoolbook
Папір офсет. №1. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк. 21
Тираж 800 прим. Зам. №188

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
“Дієз-продукт”. Свідоцтво ДК №546 від
31.07.2001 р. Адреса: вул. Авіаконструктора
Антонова, 5, офіс 617, Київ, Україна, 03186
Телефон/факс: +380 (44) 248-28-30, елект-
ронна пошта: diez94@mail.ru

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №263 видане Держкомвидавком
України 14. XII.1993 р.

Віддруковано з позитивів у ТОВ «Видав-
ництво «Вперед»

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of the History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research. Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor in-chief V.A.Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevs'koho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380(44)278-52-34, fax +380(44)279-63-62, e-mail: UHG@history.org.ua

Адреса редакції: вул. М.Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: UHG@history.org.ua

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

КОТЛЯР М.Ф. Князі-ізгої та удільна роздробленість на Русі	4
ВОЛОЩУК М.М. (<i>Івано-Франківськ</i>) До питання східнослов'янського походження Петра Петуні	21
САС П.М. Коли народився Петро Конашевич-Сагайдачний?	36
КОГУТ ЗЕНОН (<i>Едмонтон, Канада</i>) Кордони України: територіальні візії козаків від гетьмана Б.Хмельницького до гетьмана І.Самойловича	50
КОНИК Ю.О. (<i>Херсон</i>) Складання генеральних карт і планів як напрямок діяльності губернської межової служби Півдня України в останній третині XVIII – першій третині XIX ст.	74
НІКОЛАЄВА Т.М. Соціокультурна характеристика підприємців України (1861–1914 рр.)	95
ЖВАНКО Л.М. (<i>Харків</i>) Нормативно-правова база та органи соціальної опіки біженців Першої світової війни за доби Української Держави (квітень – грудень 1918 р.)	108
ПАНИЧ О.І. (<i>Донецьк</i>) Міф про баптистів у радянському суспільстві 1950–1980-х рр.: марновірство і пропаганда	123
АГАПОВ В.Л. (<i>Донецьк</i>) Шахтарські колективи радянської України й органи влади СРСР: взаємовідносини напередодні та під час весняного страйку 1991 р.	143

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

КУЛЬЧИЦЬКИЙ С.В. Періодизація вітчизняної історії у працях Інституту історії України НАНУ	161
ПАПАКІН Г.В. Українське історичне інституцієзнавство: специфіка науки, джерельна база	174
ФЕДУРУК Я.О. Східноєвропейська політична криза середини XVII ст. в історіографії	191

РЕЦЕНЗІЇ

КАТRENKO А.М. І.М.Петренко. Шлюбно-сімейні відносини в повсякденному житті мирян Російської держави XVIII ст.	204
--	-----

КНИШ Г.М. (<i>Дніпропетровськ</i>) В.Ф.Солдатенко. Україна в революційну добу: історичні есе-хроніки: У 4 т. – Т.ІІІ: Рік 1919.	209
ВЕДЕНЄЄВ Д.В. Партизанська війна на Україні. Щоденники командирів партизанських загонів та з'єднань. 1941–1944	213

ХРОНІКА

ГУЗЕНКО Ю.І. (<i>Миколаїв</i>) І Міжнародна науково-практична конференція «Аркасівські читання» . . .	217
ДУБИК М.Г. Х Міжнародна наукова конференція «Білорусія й Німеччина: істо- рія та сучасність»	219

ЮВІЛЕЇ

ВЕЛИКОЧИЙ В.С., КУГУТЯК М.В., РАЙКІВСЬКИЙ І.Я. (<i>Івано-Франківськ</i>) До 90-річчя доктора історичних наук, професора О.Ю.Карпенка	221
ВЕРСТЮК В.Ф. До 70-річчя доктора історичних наук, професора Р.Я.Пирога	224
ЛИТВИН М.Р. (<i>Львів</i>) До 60-річчя доктора історичних наук, професора Л.В.Войтовича	230
РЕСНТ О.П. До 60-річчя доктора історичних наук, професора О.М.Лебеденка	232
НОВІ НАДХОДЖЕННЯ до бібліотеки Інституту історії України НАНУ	235

До уваги авторів!

До друку приймаються написані спеціально для «Українського історичного журналу» статті, а також історичні документи, рецензії на нові видання, повідомлення про наукові події й заходи. Подані в редакцію «УІЖ» наукові статті повинні відповідати визначеним ВАК України нормативам (постанова №7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України»).

Обсяг матеріалів – не більше **30** сторінок (1 авт. арк.). Текстовий редактор – не нижче **Microsoft Office 2003**, шрифт – **Times New Roman**, кегль – **14**, міжрядковий інтервал – **1,5**. Формат файлу – **.doc** або **.rtf**. Якщо при наборі статті використовувалися **нестандартні шрифти** (Izhitsa, Litopys New Roman та ін.), необхідно обов'язково (!) їх надати (розташування в ОС Windows: локальний диск C:/Windows/Fonts).

Текст статті набирається без переносів слів. Абзаци відступи формуються в матеріалі, а не за допомогою пробілів і табулятора. Таблиці розміщуються в тексті. Посилання виконуються через меню «Вставка» **автоматично (!) посторінково**.

Автори мають **повідомити про себе** такі дані: прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи й посаду, адресу для листування, телефон (робочий, домашній, **мобільний**), **електронну пошту**. У редакцію слід подавати **електронну копію статті, два роздрукованих примірники**, а також **дві анотації** (українською та англійською мовами).

Матеріали надсилаються поштою на адресу: редакція «УІЖ», вул. М.Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001; або на електронну адресу: **UHC@history.org.ua**

За зміст статті, достовірність фактів, цитат, дат тощо відповідає автор. Редакція публікує матеріали, **не завжди поділяючи погляди їх авторів**.